

REPUBLIKA SAN MARINO

Notatka informacyjna o współpracy gospodarczej z Polską

Podstawowe informacje

San Marino znajduje się w północno-wschodniej części półwyspu włoskiego, między regionami Emilia-Romagna i Marche, około 20 km od wybrzeża Adriatyku i miasta Rimini. Jest to enklawa na terenie Włoch o powierzchni 61,2 km² i liczbie ludności 35,182, z czego 20% stanowią obcokrajowcy (dane na grudzień 2023 r.). Należy zaznaczyć, że 85% cudzoziemców mieszkających w San Marino to obywatele UE pochodzący z 24 różnych państw członkowskich, a pozostałe 15% to obywatele państw trzecich posiadający 63 różne obywatelstwa. Około 60% z prawie 17 000 obywateli San Marino mieszkających za granicą mieszka w 16 państwach członkowskich UE.

Państwo to od 1400 roku określa się jako republikę. Ustój opiera się m.in. na Statucie z 1600 roku, którego unormowania obowiązują do dziś. Choć formalnie niezależna i niepodległa, Republika San Marino związana jest z Włochami od 1862 roku traktatem o przyjaźni, a od 1954 roku unią celną i walutową.

Władzę ustawodawczą w kraju sprawuje wybierana w wyborach powszechnych Wielka Rada Generalna złożona z 60 członków. Jej kadencja trwa 5 lat. Wielka Rada Generalna co 6 miesięcy mianuje pełniących rolę głowy państwa dwóch kapitanów regentów. Wybiera też Radę Dwunastu, która jest organem sprawiedliwości i zarazem sądem III instancji.

Władza wykonawcza jest w rękach Kongresu Stanu złożonego z 10 sekretarzy (ministrów).

Szefem rządu jest sekretarz stanu ds. politycznych i zagranicznych Luca Beccari.

W dniu 1 kwietnia 2024 roku miało miejsce wydarzenie zaprzysiężenia nowych Kapitanów Regentów Alessandro Rossi i Milena Gasperoni, którzy sprawować będą ten urząd do 1 października 2024 r.

Ostatnie wybory miały miejsce 9 czerwca 2024 r. w wyniku których do rządu dostały się następujące ugrupowania: Democrazia e Liberta (PDCS) – 34,14%, czyli 22 miejsca; Libera/PS – 15,75%, czyli 10 miejsca; Partito dei Socialisti e dei Democratici (PSD) – 12,19%, czyli 8 miejsc; RF – 11,98%, czyli 8 miejsc; DML – 8,47%, czyli 5 miejsc; AR – 6,98%, czyli 4 miejsca; RETE – 5,07%, czyli 3 miejsca.

Koalicja rządowa została utworzona z Chrześcijańsko-Demokratycznej Partii SM oraz koalicji partii lewicowych.

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI MAKROEKONOMICZNE

Wskaźniki/Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
PKB (mld EUR, ceny bieżące)	1,4	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9
PKB (wzrost w %)	2	-6,8	14,2	5	2,2	1,3
Deficyt/nadwyżka budżetowa (% PKB)	22,4	59,2	39,4	24,6	25,2	23,4
Dług publiczny (% PKB)	57,4	71,6	81,3	76,7	74	68,7
Inflacja (HICP w %)	3,4	3,4	5,2	15,3	17,6	4,0
Bezrobocie (%)	3,4	4,4	3,7	3,6	4,2	4,0
Eksport (mld EUR)	103,3	106,8	123,5	126,5	144,1	149,2
Import (mld EUR)	99,2	101,1	121,8	134,7	135,1	140,3

Źródło: Osservatorio Economico

*Prognoza

Gospodarka San Marino

Gospodarka San Marino jest rozwiniętą gospodarką wolnorynkową, uprzemysłowioną, bardzo zróżnicowaną, skupiającą się na takich branżach jak turystyka, bankowość i produkcja ceramiki, odzieży, tkanin, mebli, farb, alkoholi, płytek i wina. Sektor produkcyjny i finansowy razem stanowią ponad połowę krajowego PKB. Udział sektora pierwotnego w PKB kraju jest marginalny, a głównymi produktami rolnymi są wina i sery. Ponadto San Marino sprzedaje kolekcjonerskie znaczki pocztowe filatelistom. Obecna stopa bezrobocia wynosi około 4%. Każdego dnia około 8000 pracowników przekracza granicę z sąsiednich regionów.

PKB na mieszkańca San Marino wynosi prawie 53 tyś. USD w 2023 roku, co plasuje San Marino na 17. miejscu na świecie. Ogólnie rzecz biorąc, poziom produkcji i poziom życia na mieszkańca jest porównywalny z najbogatszymi regionami Włoch. Większość żywności, wody i innych surowców jest importowana z Włoch, w tym cała energia elektryczna i gaz ziemny. Podatki, zwłaszcza od pracy i dochodu kapitałowego, są na ogół znacznie niższe niż we Włoszech, dlatego też istnieją bardzo surowe wymagania dotyczące uzyskania obywatelstwa.

Kraj odchodzi od modelu gospodarczego typowego dla rajów podatkowych, opartego na bankach i tajemnicy podatkowej. Istotne kroki w tym kierunku podjęto w 2010 r. wraz ze zniesieniem anonimowych spółek, a w 2017 r. ze zniesieniem tajemnicy bankowej. Obecnie San Marino aktywnie współpracuje z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy i Unią Europejską, w zakresie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. W rezultacie San Marino zostało usunięte z włoskiej czarnej listy rajów podatkowych w 2014 r., a w 2017 r. z czarnej listy ECOFIN.

We wrześniu 2023 r. MFW opublikował komunikat nt. aktualnej sytuacji makroekonomicznej, finansowej i politycznej San Marino. W komunikacie podkreślono dobre wyniki gospodarcze kraju, utrzymujące się pomimo wstrząsów zewnętrznych i słabnącej gospodarki europejskiej. Aktywność gospodarcza wspierana jest głównie przez konkurencyjny sektor produkcyjny i dynamicznie rozwijającą się turystykę, która znacznie przekroczyła poziom sprzed pandemii.

W październiku 2023 roku odnotowano przełomowy sukces, bowiem po kilkumiesięcznych

negocjacjach zostało osiągnięte pomiędzy rządem, związkami zawodowymi i stowarzyszeniami pracodawców porozumienie w sprawie projektu reformy pracy. Osiągnięty kompromis dotyczy przepisów, które mają regulować umowy o pracę na czas określony, formy pracy tymczasowej, jak również zasady oddelegowywania pracowników.

12 grudnia 2023 r. w Brukseli zostało formalnie ogłoszone zakończenie trwającego od marca 2015 r. procesu negocjacji umowy stowarzyszeniowej San Marino z Unią Europejską. Umowa przewiduje udział San Marino w rynku wewnętrznym UE „na warunkach równej konkurencji i zgodności z tymi samymi zasadami”. Usługi finansowe zostaną włączone w sposób progresywny i w zależności od wyniku „weryfikacji solidności ram regulacyjnych i nadzorczych” (warunkiem wstępnym jest zgodność ze środkami przeciwdziałania praniu pieniędzy). Umowa ustanawia ramy dla rozwoju dialogu i współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania: badań i rozwoju, kształcenia, polityki społecznej, ochrony środowiska, ochrony konsumentów, kultury, a także współpracy regionalnej. Wyznaczone zostały także ramy instytucjonalne dla interpretacji i stosowania umowy zgodnie z europejskim orzecnictwem, w którym Trybunał Sprawiedliwości UE jest ostatecznym arbitrem. Umowa uwzględnia szczególną sytuację i specyfikę mikropaństw, przewidując różne dostosowania i okresy przejściowe w zakresie dostosowywania się do prawa wspólnotowego. W ostatnim czasie proces negocjacji umowy uległ znacznemu przyspieszeniu, co było związane nie tylko z bezpośrednim zaangażowaniem w ten proces ministra spraw zagranicznych San Marino, ale także ze względu na jednoznaczny oraz bezprecedensową decyzję sanmaryńskiego rządu o przystąpieniu do unijnych sankcji przeciwko Rosji po rosyjskiej agresji na Ukrainę. Jednoizbowy parlament San Marino ma zamiar ratyfikować umowę jeszcze przed wyborami powszechnymi, które zaplanowane są na maj/czerwiec 2024 r.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy podkreślił, że po dwóch latach silnego ożywienia wzrost gospodarczy SM spowolnił na skutek szoku energetycznego, zaostrzonych warunków finansowania oraz spowolnienia gospodarczego w krajach będących kluczowymi partnerami handlowymi. Aktywność sektora wytwórczego, stanowiącego koło zamachowe w latach 2021-22, uległa spowolnieniu z powodu osłabienia się popytu międzynarodowego. Natomiast pomimo niekorzystnego otoczenia zewnętrznego eksport produktów pozostawał nadal na wysokim poziomie. Szczególną odporność i pozytywną dynamikę wykazał sektor usług, w tym związanych z turystyką. Analitycy odnotowali także bardzo dobrą sytuację na rynku pracy (prawie pełne zatrudnienie). Fundusz prognozuje, że w 2024 r. wzrost gospodarczy wyniesie około 1 % PKB. MFW jednocześnie przestrzega, że na zmianę prognoz może negatywnie rzutować niestabilna sytuacja międzynarodowym związana z przedłużaniem się w czasie wojny na Ukrainie i eskalacją konfliktu na Bliskim Wschodzie.

Eksport: łącznie 3,6 mld € - do Włoch 83,6%, USA 1,5%, Szwajcarii 0,8%, Wielkiej Brytanii 0,7%, Francji i Austrii 0,6%, Niemiec 0,4%, (2022)

Import: 2,6 mld euro - z Włoch 79,3%, Chin 4,9%, Niemiec 3,2%, Hiszpanii 2%, Polski 1,3%, Holandii 1,2%, Francji 1,1%, Belgii 0,9% (2022)

Ramy prawno-traktatowe

Relacje Polski z San Marino reguluje Umowa o ustanowieniu stosunków konsularnych z dnia 3 grudnia 1979 roku oraz Umowa o ustanowieniu stosunków dyplomatycznych z dnia 14 listopada 1994 roku.

Najnowszym dokumentem dotyczącym współpracy dwustronnej jest Umowa o wymianie informacji w sprawach podatkowych, podpisana 31 marca 2012 roku.

Dwustronna wymiana handlowa

W 2023 r. San Marino znalazło się na 118. pozycji w polskim eksporcie i zajęło 129. miejsce w polskim imporcie.

Wg danych GUS polskie towarowe obroty handlowe z San Marino w 2023 r. wyniosły 40,4 mln EUR, co oznacza spadek o 4% w stosunku do 2022 roku. Polski eksport wyniósł 30,5 mln EUR (-0,1% r/r), polski import 9,9 mln EUR (-12% r/r), a dodatkowo saldo wyniosło 20,6 mln EUR.

Najważniejsze grupy towarowe (SITC) w polskim eksporcie, to: obuwie, nakrycie głowy, parasole w tym przeciwstoneczne, laski, stołki myśliwskie, bicze, szpicruty, pióra preparowane, artykuły z nich, kwiaty sztuczne i artykuły z włosów ludzkich (72%); materiały i artykuły włókiennicze (10,2%); drewno i artykuły z drewna, węgiel drzewny; korek i artykuły z korka, wyroby ze słomy, esparato lub pozostałe materiały do wyplatania, wyroby koszykarskie i z wikliny (4,3%).

Najważniejsze grupy towarowe (SITC) w polskim imporcie, to: materiały i artykuły włókiennicze (40,4%); maszyny i urządzenia mechaniczne, sprzęt elektroniczny i ich części, urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz ich części i wyposażenie (24%); gotowe artykuły spożywcze, napoje bezalkoholowe, alkoholowe, tytoń i produkty oraz wyroby z nikotyną (15%).

W 2023 r. największe wzrosty w eksporcie do San Marino miały takie grupy towarowe (SITC) jak: zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego – z braku eksportu w 2022 r. do 2,2 tys EUR w 2023 r.; dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki – z 5,5 tys EUR w 2022 r. do 351 tys EUR w 2023 r.; gotowe artykuły spożywcze, napoje bezalkoholowe, alkoholowe, tytoń i produkty oraz wyroby z nikotyną – z 907 EUR w 2022 r. do 4,8 tys EUR w 2023 r.

W 2023 r. największe wzrosty w imporcie z San Marino do Polski miały takie grupy towarowe (SITC) jak: dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki – ze 175 euro w 2022 r. do 489,5 tys EUR w 2023 r.; przyrządy i aparatura optyczna, fotograficzna, kinematyczna, pomiarowa, kontrolna medyczna lub chirurgiczna; zegary i zegarki, instrumenty muzyczne i ich części i akcesoria – z 290 EUR w 2022 r. do 7,5 tys EUR w 2023 r.; skóry i skórki surowe, wyprawione, futerkowe i art. z nich, wyroby siodlarskie i rymarskie, art. podróżne, torebki, pojemniki, art. z jelit zwierzęcych – z 1200 Euro w 2022 r. do 30,7 tys EUR w 2023 r.

I-IV 2024

	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika 2023 2022	I-IV 2023	I-IV 2024	Dynamika I-IV 2024 I-IV 2023
Eksport	27,7	24,1	30,6	30,7	30,5	99,3%	16,2	12,2	75,3%
Import	8,5	8,3	8,2	11,3	9,9	87,6%	4,3	4,1	95,3%
Obroty	36,2	32,4	38,8	42,0	40,4	96,2%	20,5	16,3	79,5%
Saldo	19,3	15,8	22,4	19,4	20,6	x	11,9	8,1	x

Wg wstępnych danych GUS w okresie styczeń-kwiecień 2024 r. polsko-sanmaryńskie towarowe obroty handlowe wyniosły 16,3 mln EUR, co oznacza spadek o 20,5% w stosunku do analogicznego okresu 2023 roku. Polski eksport wyniósł 12,2 mln EUR (-24,7% r/r), polski import 4,1 mln EUR (-4,7% r/r), a dodatnie dla Polski saldo 8,1 mln EUR.

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Narodowy Bank Polski nie odnotowuje na koniec 2022 r. polskich inwestycji w San Marino.

Narodowy Bank Polski nie odnotowuje również na koniec 2022 r. inwestycji sanmaryńskich w Polsce.

Dane kontaktowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej

adres: Via P.P. Rubens, 20, 00197 Rzym

nr tel: +39 06 36204200 / fax: +39 06 3217895

e-mail: rzym.amb.sekretariat@msz.gov.pl

strona internetowa: www.rzym.msz.gov.pl

Ambasada San Marino w Warszawie

ul. Tucholska 35,

01-618 Warszawa, Polska

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Lipiec 2024 r.